

HORNARUL

Organul de specialitate al Uniunii Regnicolare a Măestrilor Hornari din Ardeal, Banat, Crișana și Maramureș
Az Erdélyi, Bánáti, Körösvölgyi és Máramarosvidéki Kéményseprőmesterek Országos Egyesületének Szaklapja
Fachblatt des Landesvereines der Rauchfangkehrermeister Siebenbürgens, des Banates, der Krischana u. Maramuresch

Redacția - Szerkesztőség - Redaktion: Redactor responsabil — Felelős szerkesztő — Verantwortlicher Redakteur

CLUJ,

Calea Reg. Ferdinand II.

LADISLAU PAPP

Colaborator — Társszerkesztő — Hilfsredakteur: **COLOMAN PLATZ**

Editor-Proprietar: Uniunea Regnicolară

Laptulajdonos: Az országos egyesület

Blatt-Eigentümer: Landes-Verein

Adunarea generală

Fără de a mai extrada o invitație nouă, atragem atențiunea colegilor noștri asupra celor comunicate în Hornarul în nrul din Aprilie, amintind numai, că adunarea generală va avea loc în ziua de 15 Iulie 1928, cu programul arătat deja în luna Aprilie.

E destul de trist, că evenimentele politice ne-au stricat festivalul tradițional în ziua Sftului Florian, însă credem, că momentul întrunirii noastre nu va fi mai puțin serios.

Acele clipe, când colegii să adună pentru a-și schimba părerile în chestiunile meseriei, ba mai mult: în chestiunile prea serioase ale pâinei, — sunt ca niște oglinzi, în cari se vede toată amărăciunea, toată desnădăjduirea, care începe a domni asupra colegilor noștri, văzând indolența, cu care suntem tratați aproape pretutindeni, și văzând scăderea meseriei stătătoare în serviciul omenirei.

Credem însă, că a venit momentul, când disperarea trebuie să dea loc iarăși nădejdei, și suntem convinși, că adunarea generală din acest an n'o să fie o zi de doliu, ci o zi a bucuriei pentru noi toți.

Veniți deci, colegilor, cu toții, să vedem, că nu avem sentimente dușmănoase față unul de altul, ci durerile noastre comune fac legăturile între sufletele noastre mai călduroase și mai strânse!

A kéményseprés mint szabadipar

Április havi számunkban röviden érintettük abbeli fáradozásunkat, hogy az új közigazgatási törvény 268. szakaszában foglalt s ránk nézve súlyos veszedelmet rejtő intézkedéseket ellensúlyozhassuk. Ugyanis az új közigazgatási törvény V. fejezetében szabályozva van a községek joga saját szabályrendeletek alkotására s ezek között igen fontos helyet foglal el a 268. szakasz c) pontjában a kéményseprési szabályrendelet. Tehát minden egyes olyan helységnek, amely községnek el van ismerte, joga van kéményseprőszabályrendeletet alkotni, abban a seprési időket, a dijszabást meghatározni. Mi következik ebből? Csupán az, ami néhol már meg is történt: megállapítanak évi 2—3-szori seprését, 2—3 lejes alapáron, ami még annál a mesternél is, akinek teszem fel 3000 (??) kéménye van, évi 12—15 ezer lejt tesz ki. Ez nem állapot, mert ez rosszabb a szabad iparnál is, súlyos csapást mér amugy is sokat bolygatótt kartársainkra és megingatja hitünket abban, ami eddig kenyerünket adta.

Többek között így történt ez Timiș-Torontal-megyében is, ahol 4 hétig már teljesen szabaddá lett iparunk s ahol csupán Hennert János elnök fáradhatatlan agilitása és a megyei tagok önzetlen áldozatkészsége tudott egyidőre gátat vetni az áradatnak. A megye a saját költségén kiküldte elnökét előbb Kolozsvárra, ahol egyesületünk vezetésével hosszas megbeszélést folytatott a teendőkről. Ugyanakkor határozták el Hennert elnök és az egyesület jegyzőjének kiküldését a fővárosba, hogy a belügyminiszteriumnál megfelelő lépéseket tegyenek a veszedelem elhárítására. A kiküldöttek május 16-án le is utaztak a fővárosba, ugyancsak Temes-megye költségén, érintkezésbe is léptek az illetékes tényezőkkel azért, hogy az érdekelt erdélyi

és bánáti területekre nézve egységes megyei szabályrendelet alkottassék, amelyben az eddigi szabályoknak megfelelő évi seprési szám, valamint a jogos igényeknek megfelelő dijszabás irassék elő. A kiküldöttek elő is adták ilyen irányu kívánságukat, de legnagyobb megdöbbenésükre azt a választ kapták, hogy minek ez az egész harc? Hiszen a megyei prefektusok szívtében jelentik, hogy a kéményseprőmesterek általában megvannak elégedve a 3—4 lejes alappal s csupán egynehány elszigetelt eset van, ahol a kéményseprők elégedetlenek, de ez az elenyésző létszám csak egy csepp a tengerben.

Ime, ez volt a válasz kérésünkre. A kiküldöttek természetesen a leghatározottabban tiltakoztak az olyan beállítások ellen, mire az illetékes faktorok kijentették, hogy igazolnunk kell a megyei mesterek sajátkezű aláírásával ellátott egyénekenkénti nyilatkozatával, hogy:

a) kívánják az egységes megyei szabályrendeleteket;

b) kívánják a tarifának olyan mértékben való felemelését, hogy az a mostani viszonyokhoz mérten megfeleljen a minimális léalapnak.

(Itt természetesen nincsen szó az önálló szabályrendelettel bíró városokról, sem pedig azokról a megyékről, ahol már elérték a körülbelül 10 lejes alapárát.)

Itt elismeréssel kell megemlékeznünk dr. Pordea Ágoston ügyvéd, orsz. képviselőről, aki bennünket mozgalmunkban olyan odaadóan támogatott s támogat mai napig is s aki tulajdonképeni intézője lesz sorsunknak. Tudniillik a vele folytatott megbeszélések során olyan értelmű ígéretet tett, hogy ki fogja számunkra verekedni úgy az egységes megyei szabályrendeletet, mint pedig a felemelt dijszabást, de ezt természetesen ahhoz a feltételhez kötötte, hogy készítsen az egyesület egy egységes nyilatkozatot a következő tartalommal:

a) az aláírt kéményseprőmester határozottan óhajtja az egységes megyei kéményseprőszabályrendeletet;

b) kifejezetten kéri a dijszabásnak olyan mértékű felemelését, hogy az megfeleljen a mai kor anyagi igényeinek;

c) hogy az aláírt kéményseprőmester a költségekhez a reá eső aránylagos résszel hozzájárul.

A c) ponthoz azt a megjegyzést kell füzünk, hogy a költséghozzájárulás semmiesetre sem lesz olyan sok, hogy azt egyetlen mester is meg ne adhatná, különösen mikor tudomá-

sunk van róla, hogy egyetlen megyénkben csaknem félmillió lejt áldoztak arra, hogy egy igazán csekély jelentőségű eredményt elérjenek. A hozzájárulás fizetése csupán akkor volna kötelező, ha az érdekelt megyében a jóváhagyott egységes szabályrendelet és felemelt dijszabás életbelépett. Igen sokan vannak az érdekelt mesterek, akiknek a jövője függ ennek a munkának az eredményétől, a sok tag között a költségek megoszolnak, úgy, hogy alig lesz érezhető.

Eddig a pontig rendben volna a dolog, s hisszük, hogy dr. Pordea képviselő ur és jóakarónk személyének a sulya a kellő eredményt biztosítja azok számára, akik ma joggal aggódnak kenyerükért. De az eredmény biztosíthatása végett szükségesnek tartjuk a következő teendőket ajánlani különösen a kerületek vezetőségeinek figyelmébe, mert azt már előre is kijelentjük, hogy azokban a megyékben, ahol a kartársak nem írják alá és nem küldik be hozzánk mindnyájan a megfelelő nyilatkozatokat, nem garantálhatjuk azt, hogy kívánságuk teljesezésbe megy, mert hiszen a kívánt eredmény épen attól függ, hogy azt valamennyi kartárs kívánja és kérje és hogy ezt a kívánságot az egyénekenként aláírt nyilatkozattal igazolhassuk a kormányhatóságok előtt, nehogy ismét a prefektusok jelentéseire hivatkozzanak, amelyek szerint egységes szabályrendeletre és tarifaemelésre nincsen szükség, mert ezt csak egyesek kéri, nem pedig a kartársak összessége.

Mindezekből világos, hogy mi a teendő. A nyilatkozatokat megfelelő számban elküldjük a kerületeknek, ahol a vezetőség gondoskodik azoknak az elosztásáról és aláíratásáról. Ha tehát a megyegyűlésen nem jelennek meg a kartársak teljes számban, az elnök gondoskodik más kartárs útján való elküldésről. A kartársak tanuk előtti aláírás után közvetlenül hozzánk juttassák a nyilatkozatokat, úgy, hogy azok legkésőbb *f. évi junius 25-ig* hozzánk jussanak, hogy a július 15-i közgyűlésen már kész eredménnyel számolhassunk be. Különösen ajánljuk ezt a mozgalmat valamennyi olyan kartársunk figyelmébe, akinek a szomszédságában olyan kartárs is van, aki nem tagja még az egyesületünknek, vagy pedig beiratkozott ugyan, de nem tett eleget a kötelezettségeinek. Mert eredményt csak olyan megyére nézve érhetünk el, ahol a mesterek mind tagjai egyesületünknek s ahol mindnyájan aláírtak egy-egy nyilatkozatot.

Itt szükségesnek tartjuk egy mélységesen komoly intelmet intézni összes szaktársainkhoz.

Ugyanis most kevésbé kutatjuk okát azon kartársaink távolmaradásának, akik eddig egyesületünk tagjai közé nem léptek be, mint valaha; nem kérjük senkitől, hogy miért nem tett eleget annak a kötelezettségének, hogy a saját érdekei kedvéért a többiekkel egy közösségbe tömörüljön, — hogy önmagán segítve, másn is segítsen, hogy mást is támogasson; a multa nézve el kell felednünk mindazt, ami bántott. Hanem ma kérünk mindenkit, hogy emelkedjék az emberi lelkiismeret legmagasabb pontjára; gondolja meg, miszerint azzal, hogy ezt a mozgalmat nem támogatja a nyilatkozat aláírásával: nemcsak saját magának árt, hanem megkárosítja a vele együtt érdekelt megyei kartársait, egyszersmindenkorra megfosztva őket annak a lehetőségétől is, hogy valaha javuljon a helyzetük. Tehát tisztán a jó lelkiismeret kérdése az egész. Aki eddig a közügyeket nem tette azzá, most változtassa meg magatartását, gondoljon emberi méltóságára és az önmaga, családja és kartársai iránti kötelezettségeire, hogy ezáltal a saját és kartársai boldogulását elősegítse.

Várjuk tehát az egyetértés, az egyakarás végleges megnyilvánulását kartársaink részéről, mert talán ez az egyetlen és utolsó pillanat, mikor kartársaink tehetnek valamit önmagukért és kartársaikért.

P. L.

Die Rauchfangkehrerei als freies Handwerk

In unserer Aprilnummer haben wir unsere Mühe kurz berührt, mit welcher wir die Verfügungen des Art. 268 des neuen Verwaltungsgesetzes, welches für uns eine drohende Gefahr birgt, widerrufen lassen wollen. Im V. Kapitel dieses neuen Gesetzes ist nämlich das Recht der Gemeinden zur Schaffung eigener Statuten geregelt, und unter diesen nimmt im § 268, Punkt c) auch unser Handwerk Platz. Also hat eine jede Ortschaft, die als Gemeinde anerkannt ist, das Recht, Rauchfangkehrerstatuten zu schaffen, in diesen die Zeit des Kehrens, den Arbeitslohn festzusetzen. Was folgt hieraus? Nur dass, was hie und da bereits geschehen ist: es werden jährlich 2—3 Reinigungen zu einem Preis von 2—3 Lei festgesetzt, was auch bei einem Meister, der 3000 (?) Rauchfänge hat, jährlich 12—15.000 Lei beträgt. Das ist kein Zustand, da er ärger ist, als das ganz freie, der freien Konkurrenz unterworfenen Handwerk. Diese Lage ist ein wirkliches Unglück für unsere, auch sonst sehr verfolgten Kollegen und schwächt in uns

den Glauben an unser tägliches Brot.

Unter anderen ist dies auch im Komitee Timis-Torontal geschehen, wo unser Handwerk für vier Wochen ganz frei geworden ist und wo nur die unermüdliche Tätigkeit des Präsidenten Johann Hennert und die Opferwilligkeit der Komitatsmitglieder diese schadhafte Flut hemmen konnte. Die Fachgenossen aus diesem Komitat haben ihren Präsidenten zuerst nach Cluj ausgesandt, wo er mit der Leitung unseres Landesvereines eine lange Unterredung über die zukünftigen Verfügungen hatte. Bei dieser Gelegenheit wurde beschlossen, den Präsidenten Hennert und den Vereinsnotar in die Hauptstadt zu senden, um im Ministerium die nötigen Schritte zur Vermeidung der Gefahr zu tun. Die Delegierten fuhren am 16. Mai in der Tat nach București (ebenfalls auf Kosten der Timișer Kollegen), traten mit den kompetenten Faktoren in Berührung, um für die interessierten Siebenbürgischen und Banater Gebiete einheitliche Rauchfangkehrer Statuten zu erwirken, in welchen die den bisherigen Verhältnissen entsprechende Zahl der Reinigungen, sowie ein Tarif festgesetzt werde, welche den heutigen Bedürfnissen unserer Fachgenossen entsprechen. Unsere Delegierten haben ihren Wunsch in dieser Richtung auch geäußert, aber zur unangenehmsten Überraschung bekamen sie die Antwort, wozu denn der ganze Kampf gut sei? Die Komitatspräfekten melden ja von überall, dass die Rauchfangkehrermeister mit ihrer Lage im Allgemeinen zufrieden wären (auch mit dem Arbeitslohn von 3 Lei), und es gebe nur einzelne Fälle, wo die Rauchfangkehrer unzufrieden sind, dies ist aber nur eine ganz unansehnliche Zahl, wie ein Tropfen im Meere.

Siehe, dies war die Antwort auf unser Ansuchen. Unsere Delegierten haben natürlich gegen solche Zumutungen am energischsten protestiert, worauf die Herren erklärten, wir sollen mit den individuellen, von den einzelnen Meister der Komitee unterfertigten Erklärungen beweisen, dass die Meister:

a) die einheitlichen Komitatsstatuten wünschen;

b) die Erhöhung des Tarifs in einem Masse fordern, dass derselbe unter den gegenwärtigen Umständen mindestens der Existenz entspreche.

(Hier ist natürlich keine Rede über diejenigen Städte, welche ihre eigenen selbständigen Statuten haben, weder von solchen Komitaten, die den Grundpreis von ungefähr 10 Lei bereits erreicht haben.)

Hier müssen wir mit Anerkennung des Herrn Dr. Augustin Pordea, Rechtsanwalt, Reichstagsabgeordneter, gedenken, der uns in unserer Bewegung immer am bereitwilligsten unterstützt hat und auch heute noch unterstützt und der eigentliche Steuerer unseres Loses ist. Während der mit ihm gepflogenen Besprechungen hat er uns nämlich versprochen, uns die einheitlichen Komitatsstatuten, wie auch den erhöhten Tarif zu erringen, nur hat er auch die Bedingung gestellt, der Verein soll eine einheitliche Erklärung mit folgendem Inhalt, verfassen:

a) Der unterfertigte Rauchfangkehrermeister wünscht entschieden die einheitlichen Rauchfangkehrerstatuten;

b) bittet entschieden die Erhöhung des Tarifes in einem Masse, dass er den materiellen Anforderungen von heute entspreche;

c) der unterfertigte Rauchfangkehrer verpflichtet sich, zu den Spesen mit einem auf ihn fallenden proportionellen Teil beizusteuern.

Zum Punkte c) haben wir die Bemerkung, dass dieser Kostenbeitrag keinesfalls so viel betragen wird, dass ihn ein einziger Meister auch nicht bezahlen könnte, zumal wir gewisse Kenntnis davon haben, dass in einem einzigen Komitat fast eine halbe Million Lei geopfert wurde, um ein wirklich unansehnliches Resultat zu erreichen. Die Zahlung des Beitrages wäre nur in dem Falle zu zahlen, wenn im betreffenden Komitat die einheitlichen Statuten und der erhöhte Tarif in Geltung getreten sind. Es sind viel interessierte Meister, deren Zukunft vom Erfolge dieser Arbeit abhängt, so verteilen sich die Spesen dermassen, dass der Einzelne dieselben kaum spürt.

Bis zu diesem Punkte wäre die Sache in Ordnung, und wir glauben, dass Herr Dr. Pordea, unser wohlwollende Patron mit dem anerkannten Gewicht seiner Person, das Resultat für diejenigen sichern wird, denen es heute um ihr Brot bangt. Um aber den Erfolg sichern zu können, halten wir es für nötig, insbesondere den Leitungen unserer Bezirke folgende Winke zu geben, da wir es jetzt bereits erklären, dass in den Komitaten, wo die Fachgenossen die Erklärungen nicht alle unterfertigen und uns nicht einsenden, können wir es nicht garantieren, dass ihr Wunsch in Erfüllung geht, da ja der Erfolg eben davon abhängt, ob alle unsere Kollegen denselben Wunsch haben, und diesen

Wunsch können wir nur mit den eigenhändig unterfertigten individuellen Erklärungen vor den Regierungsbehörden beweisen, damit sich diese nicht wieder auf die Meldung der Komitatspräfecten berufen, laut welcher es überhaupt nicht nötig ist, die einheitlichen Statuten ins Leben zu rufen und den Tarif zu erhöhen.

Nun ist es klar, was wir tun müssten. Die Erklärungen werden wir in der erforderlichen Anzahl den Bezirken ausschicken, wo der Vorstand für deren Verteilung sorgen wird. Wenn also in den Bezirkssitzungen nicht alle Kollegen erscheinen, besorgt der Präsident die Zusendung mittels anderer Kollegen. Die Fachgenossen unterfertigen die Erklärung vor Zeugen und senden dieselbe unmittelbar zu uns, so dass wir die Erklärungen *bis zum 25. Juni 1928* hier haben. So können wir versprechen, in der am 15. Juli stattfindenden Generalversammlung das fertige Resultat den Kollegen vorzulegen. Am meisten empfehlen wir diese Bewegung der Aufmerksamkeit derjenigen Kollegen, die in der Nachbarschaft solcher Rauchfangkehrer sind, die noch nicht Mitglieder unseres Vereines sind, oder aber sich einschreiben liessen, jedoch ihren Verpflichtungen nicht entsprachen. Denn einen reellen Erfolg können wir nur für diejenigen Komitate sichern, in welchen alle Meister Mitglieder unseres Vereines sind und ihren Verpflichtungen genüge leisten, sowie auch je eine Erklärung unterfertigt haben.

Hier halten wir es für nötig, allen Fachgenossen eine überaus ernstliche Machnung zu geben. Wir forschen jetzt nämlich auf keinen Fall, weshalb sich einige unserer Kollegen uns ferngehalten haben, — wir fragen nicht, warum einige Fachgenossen ihre Verpflichtungen vergessen haben, sondern ersuchen einen jeden einzelnen Kollegen, jetzt alles beiseite zu legen und zu bedenken: wenn nur ein einziger die Bewegung nicht unterstützt, so schadet er nicht nur sich selbst und seiner Familie, sondern auch denjenigen Meister, die mit ihm an demselben Interesse hängen. Also sind wir an einen Punkt gelangt, wo unsere Existenz eine Gewissensfrage geworden ist. Das Gewissen aber muss rege bleiben, es darf nicht einschlafen, denn diesmal haben wir vielleicht die einzig letzte Gelegenheit, etwas für die Sicherung unserer Existenz zu tun. Und wir wissen es allzu wohl, dass ein verlorener Augenblick für immer verloren gegangen ist.

L. P.